

NAPOK

Mint a futók, akik versengve futnak,
Szemük szűkült, szívük vadul dobog,
Mégfoghatatlan rendjén egy nagy útnak
Loholnak a szakadatlan napok.

Hogy elvillannak, látod csak jóformán,
Nevet hord mind mellén, s míg olvasod:
Hétfő, kedd s a többi, tréma hordván,
Gyors, váltott képük már egybemosott.

Villámló, vak roham — s közé nem állhatsz,
(S hol rés?) hogy megtorpanst e menetet;
Nem áll meg, megy csak, egy se adva választ,
Ha riadnál: tartson kis szünetet.

Végtelenből jött mind, s mégis belőlem,
Mint gyors-kéz-vonta, nyúlt gombolyagok,
Vad kénytől rántva, s egyre rezdülőben —
Mert, mit elfut, minden nap én vagyok.

En vagyok, én, mi így fut szakadatlan,
S hogy — percre — tartsd, újjal se érheted:
Hogy tűnni lásd csak, mint megfoghatatlan,
Idegen, gyors, fényes kísértetet.

Martin Larni

VISSZA
AZ ŐSERDŐBE?

Desmon Morris, angol zoológus évekig tanulmányozta őseink fejlődését. Különös figyelmet szentelt annak a folyamatnak, amikor a szőrös majom csupássá változott. Utóbb kifejtett elmélete szerint majom elődeink emlékmere-
sés közben a

dzsungelből vándoroltak a tengerpartra. Nagyon megtetszett nekik a finom falatokat kínáló tenger, tehát megtanultak úszni. Ezért szépségükkel fizettek, elvesztették a testüket fedő szőrzetet, mint minden emlős, amely életterület a vizet választotta. Viszont „áramvonalsak-
ká” váltak.

A napokban eszembe jutott Morris elmélete. A divat ugyanis újabb a férfiakat is leigazza. A majmok egyes leszármazottai igyekeznek újfent szőrrel borítani testüket. No, nem azokra gondolok, akik hosszú haját, szakállt, vagy bajuszt növesztenek. Inkább azokra,

akik jó vastag, egész testüket borító, göndörszörű bundáról álmodoznak.

Az egész dolog Ausztráliában kezdődött. Az ötödik kontinens lidőin nagyon sok — 15—60 éves — férfi mellett, vállát és hátát dús szőrzet borítja. Legnagyobb bánatukra most lelepleződtek: az bunda hamis. Az ismert Sidney-i Parókagyár nyilvánosságra hozta, hogy sokkal több „műszőrt” ad el, mint bajuszt, szakállt, vagy barkót.

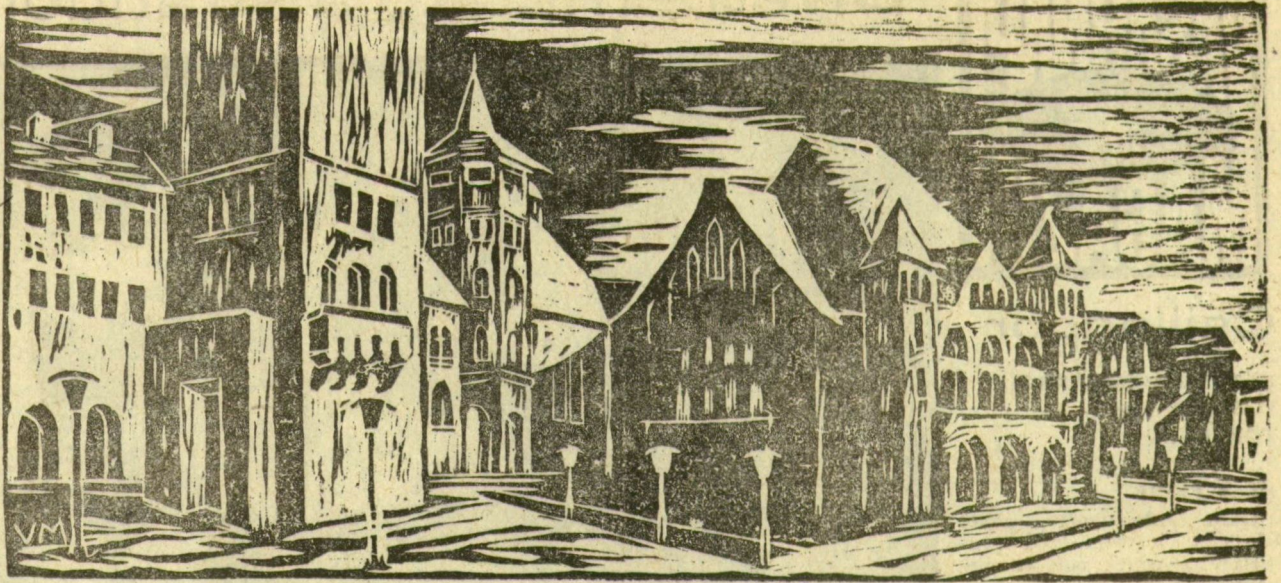
A szőrös mell hatalmas népszerűségnek örvend — mondta a cég igazgatója. — A mell- és hátszőrzet rendelkezésre készül, többször kell próbálni. A szőrt vékony, szabad szemmel láthatatlan anyagba szövik, majd felragasztják. Lehetetlen letépni. A ragasztó nem oldódik sem a tengervízben, sem a fürdőben, ezt a gyár garantálja.

A Reuter hírgyűnökség felbe-

csülhetetlen szolgálatot tett az emberiségnek, amikor szétkürtölte az új bunda híreit. Hatéves kisfiam — mikor meghallotta — örömeben felkiáltott: — Nekem is kell szőr a mellre! A születésnapomra vegyék meg!

Az értelmes nők véleménye ellenére az ausztráliai divat a hongkongi influenzához hasonlóan terjed. Már Amerikában is megkezdtek a mesterséges szőrgyártást. Lesz-e a nyugati világ strandjain egyetlen férfi, akinek a mellét ne borítaná sűrű — mértre szabott — szőrzet?

Szeretnék biztosságom érdekében végül is semleges maradni. De engedjék meg... eszembe jutott az egyszerű diák. Darwin elméletéből vizsgálva megbotlott a nyelve, azt mondta: „A majom az embertől származik.” Lehet, hogy mégsem tévedett akkorát?

VERES MIHÁLY

POZNAN

OLVASÓPRÓBA

Molnár Gál Péter könyve

A címet muszáj félreérteni. Olvasópróba: igen, az olvasó próbája; megmérése annak, mit fogad el az, aki a kötetet átírja, s természetesen, mi ellen tiltakozik.

Elfogadnivaló? Elsősorban maga a kiadás ténye. Az, hogy a Szépirodalmi Könyvkiadó — majd 7 ezer példányban — közreadta ezt a színészportré-gyűjteményt. Az efféle összehasonlítható — színházról lévén szó — amilyen ritkán jelennek meg, olyan népszerűek. A szerzőt dicsérő egyéb indokok? A jó szimatú téma-választás: színésztársadalmunk hat olyan tagjáról ír Molnár Gál Péter, akinek sorsa, művészete nem egy néhány íves tanulmányt, de akár egy önálló kötetet is megérdemelne. Gobbi Hilda? Horváth Teri? Latinovits Zoltán? Márkus László? Mensáros László? Mezei Mária? Mind-mind hosszú fejezetekben elemezhető, méltatható egyéniség! És még egy dolog: a megvesztegetett technikás stílus, a szavak zsonglór-mód való ide-oda dobálása. Ami tény, tény — helyenként irigylésre méltóan csavarodnak, tekeregnek, szakadnak meg és szikráznak össze az Olvasópróba mondatai.

És ezzel át is kell térnünk a „tiltakozás” rovat kitöltésére. Azért most, mert éppen ez a szó-zsonglorkodás akadályozza meg a szerzőt abban, hogy tisztán — és főleg maradandóan igazat — szóljon. Szinte mindegyik portréjában ki lehet mutatni, hol keríti — végzetesen — hatalmába saját szó-mágiaja. Különösen a Latinovits-fejezetben ragadtatta el ma-

gát Molnár Gál Péter. Itt vívja a leglátványosabb önpárba, alumíniumkardokkal, bandász nélkül. Itt akar igazán mély és igazán szókimondó lenni, és itt lesz végül is lehangelő felszín, levegőbe ríposztó békebeli katona.

Szerepelemzései? Mutató tárcanovellák, díjra érdemes szövegtartások, de hogy a maga valódi arcát mutassa meg bennük egy-egy szinpad-i figura, arra ugyancsak nehéz példát találni. Talán még Horváth Teri példaadóan puritán színészegységét készítette a szordínósabb, higgadtabb fogalmazásra; az ő alakításairól — köztük a Szege-di Szabadtéri Játékokon látott Johanná-ról — olvashatunk meggondoltabban papírra vetett, hitelesebb szavakat.

Kárpáti Aurél — minden magyar szinkritikusok „mérceje” így jellemezte Jászai Marit: „Hétköznapi nyelve volt számára a hatodfeles jambus.” Bálint Lajos — a most élt század színházi embereinek népszerű „Lulu” bácsija — pedig eképp festi le Törzs Jenőt: „A fáradt ifjúság igazi tolmácsa volt.” Molnár Gál Péter viszont így jellemzi Latinovits egy alakítását: „Forszírozott demomonikus volt. Ünneppian mumusi.”

Mit mondjunk még? Az Olvasópróba szerzője készített magának egy kereszt-rejtvényt, és azt látványos mindent-tudással megoldotta. Nagyocská rejtvényt, hogy sokáig tartson...

Akác László

KÓRUSNEVELÉS
—KÓRUSHANGZÁS

Kardos Pál tanulmánya

Akik hallgatták már énekelni a tanárképző főiskola női karát, a kórus tiszta intonációja bizonyára azonnal megragadta figyelmüket. „Az énekkar tiszta intonációjának kialakítása rendkívül összetett feladat, amelyet legalább olyan mértékben befolyásolnak munka közben adódó, a gyakorlatban felmerülő egyéb tényezők, mint az egyes hangok és azok kapcsolatának elmeletileg kimutatható, akusztikai vonatkozásai” — írja Kardos Pál, akinek Kórusnevelés—kórushangzás című könyve minap jelent meg a Zeneműkiadó gondozásában.

A szegedi főiskola oktatója ért a tisztán hangzás gyakorlati megvalósításához, alaposan ismeri szakmáját. Ezáltal elméletileg bizonyítja be, mindez nem boszorkányság, és persze nem is lehet véletlen: céltudatos

munka eredménye. A tiszta intonációt találóan „hangzástüneménynek” mondja, melynek fontossága a zene punctum saliens törvénye: feltárja a művek szépségeinek teljességét, inspirálja a közreműködőket. És van egy lényegi szempont, ami immáron írásos tanúságként fogalmazódik Kardos kórusnevelő koncepciójáról: „akinek interpretációját a hangzás közvetlensége, mélyről fakadó, lényegre világító ereje az előadás adott pillanatában nem táplálja, anélkül lehet ugyan minden előre eltervezett, kiszámított, kidolgozott, unos-untig tudott — tevékenysége mégis holt, meddő, terméketlen marad. Ismeretes ugyanis, hogy Kardos Pál milyen remek időzítéssel, technikailag tudatos bravúrral készíti fel együttesét a koncertekre.

N. I.

Sass Ervin

VIRÁGSZEMŰ

virágszemű ringass ringass
halálom jön sirass sirassa tavaszt már meg nem érem
tenélküled minek élnemfeltámadott benned a nap
tölem holnap messze ragadaz örömmek fejét vesszük
mese volt csak hogy szerettükés ha megöl majd a bánat
ne siess ha nagyon várnak

— Miért? Az indiánok talán bekötött szájjal járkáltak otthon, meg szivacsra csorgatták a vizet, hogy halkan csobogjon?

Ellökte magát a fiú kezét. Őt ne simogassa senki, ha nem érti meg!

Szünetben, a nagyfilm előtt a fiú hozott egy üveg limonádét meg drasztét, dobozban.

— Futottál idáig, szomjas lehetsz.

— A draszté minék? Tudod, hogy nem szeretem.

— Csak pár szemet vegyél, megeszem én a többi.

— Ilyenekre vered a kétszáz ösztöndíjadat! Aztán majd a jó isten fizetése se lesz elég. Az én pénzem ekkora örültségekre ne herdálja senki!

— Ne dühöngj, kicsi, az én pénzem volt. Ennyit megengedhetek, nem?!

— Mit engedhetsz meg! Ha összeházasodunk, minden fillér közös. Te draszté, a gyerekeim meg forduljanak fel!

Kiitta a limonádét, belemarkolt a drasztéba, s este már nem szólt a fiúhoz.

Hét végén hazautazott. Nem mondta, mikor érkezik, tudta, hogy a fiú vasárnap déltől mind a négy érkező vonattal várja.

Az éjtéli volt az utolsó személy.

A fiú elvette a csomagjait, az albréteig segített, a lépcsőházban tenyerébe fogta az arcát, és hosszasan csókolni kezdte. Az első csókot visszaadta, rutinosan, valahogy ő is szomjazott már rá, de aztán — legalábbis úgy gondolta — „erőt vett magán”, és ellökte magát a társát.

— Rám is lehetnél már tapintattal! — rivalta. Egész nap utazom, te meg csókolódzol, ahelyett, hogy pihenni küldenél!

— És a te tapintatod — vágott vissza a fiú. — Dél óta várlak. Kíváncsiak, három napja a hajad se simogattam.

— Ez hát a nagy szerelmed! — kapta

fel a csomagjait. — Szemrehányást teszel szegény, fáradt utasnak.

Szakításuktól az államvizsgáig már nem járt senkivel. Sötét szoknyában, kammasz matrözblúzban állt a diploma-kiosztáson, szemét lehuntya, a főiskola aulája visszhangozta a szónoklatot, s ő újra látta magát a titokzatosan gomolygó, halványkék felhő közepén — most mind, és csupa-csupá szöke, törekény gyerekfejet simogatott.

Az első óráin tiszta, áttetsző önbizalmat érzett. A gyerekek félre hajtott, buksi tejjel hallgatták, húzták a vonalakat, pörgették a körzöt, s ő boldog lehetett: nem volt hiába. Míg egy napon — fél éve taníthatott már — elkobozott egy rajzot, gyerekes vonalakkal öt mintázta meg, a táblánál, trapézok és koncentrikus körök között, s a tábla bal szélén egy rombusz — uramisten! — közepén két vonallal ütött rés, kerületén körbefutó, tuskésen vibráló vonalakkal.

Reszkette szaladt az igazgatóhoz.

— Mellém, az én testem mellé ilyen rajzot! — szipogta. — Ó, szűzanyám, mint a bűdös utcakölyök a kerítésre!

— Nyugodjék meg, kedves — mosolygott az igazgató. — Nem hiszem, hogy ez itt maga ellen szól. Maga számtantanár, és az ábrák néha megkísértik az embert, különösen a gyerekek fejében.

Ettől kezdve gyűlölte az osztályt, és gyűlölte az igazgatót is. Merev, színtelen hangon tanított, kimért mozdulatokkal, s vigyázott, hogy két pofonnál többet senkinek se adjon, s azt is mosolyogva, hogy otthon a szülőnek ne tudják meg.

Három év múlva kinevezték járási szakfelügyelőnek. Vett nyolc üveg pezsgőt a kartársaknak, és fájdalmasan szép beszédet mondott a pedagógus hivatásról. Míg beszélt, szemét lehuntya, és simogató kezei üveggyöngyszem-gyerekkönyveket töröltek

le a fehér fátyolával, a halványkék felhő titokzatosan gomolygott, — de furcsa módon, a könnyező gyerekek között egy se hasonlított tanítványaira.

Most, a lakásán, végre három év teltével ismét irt anyjának.

„Drága Mama!” — kezdte.

„Csak azért hallgattam eddig, hogy szerelőd szived elé csokorba kötve rakhassam fáradozásaim gyümölcsét, hogy egyszerre — mint egy gazdag aratáson — láthasd: nem hiába szülte a lányod...”

Pár nap múlva táviratot kapott, anyja látni akarja. Becsomagolta néhány ruháját, egy fekete batizt kendőt, mellé a kinevezését, és elutazott.

Anyja haldoklott. Fátyolos szemlein befagyott tavak jege szürkült.

— Maradjon csendben — kérte az orvos. — Árt neki a beszéd. Csak a kezét szorítsa magához.

De ő felugrott, kifutott a verandára és viharos daccal ragadta magához útításkáját.

— Mama! — kiabálta. — Hoztam neked kendőt! Halld? Szép fekete batizt! Ilyet csak a lányod vesz neked. És itt a kinevezésem, a járási kinevezés! Halld? — mama!

Az öregasszony utolsókat nyögött. A körzeti orvos halántékára szorított kézzel, nehezen sóhajtozva rózta a szobát.

Anyjára nézett, aztán idegesen vetette magát a fehér köpeny elé.

— Előbb is táviratozhattak volna! A kendőt meg a kinevezést se tudta meg... Ó, mégcsak a kinevezést se.

A temetés után nem ügyelt úgy a pofonokra. Hármát, sőt négyet is adott; két tanítványának — kik ajkukat biggyesztették rá — agyrázkódásig ütögette össze a fejét, s a tanárban, a harag-tépzta szülőök előtt a díványra vetette magát: